

КАКВИ СА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ УРОЦИ, ЗАЛЕГНАЛИ В СЮЖЕТИТЕ НА ФИЛМИТЕ „ФОРЕСТ ГЪМП И „ИМПЕРАТОРСКИЯ КЛУБ“?

(педагогическо есе)

Неделина Тодорова Велева

WHAT ARE THE PEDAGOGICAL LESSONS IN THE PLOTS OF THE MOVIES: FOREST GUMP AND THE EMPEROR'S CLUB

(pedagogical essay)

Nedelina Todorova Veleva

Abstract: Teaching students of pedagogy about their future professional career is a responsible and difficult task. The academic teacher should create such a learning environment in which each student can find their strengths and develop their hidden pedagogical potential. In the course of elementary school pedagogy, students have the opportunity to develop pedagogical skills and reflections, placed in different simulations and reflective research situations. The pedagogical essay is one of the research projects in which we, as students, express our position freely and reasonably, develop ideas and make analyses.

The topic of this essay is in itself a challenge not only for our students, but also for every teacher, teacher, teacher. To track the different metamorphoses in the roles of the teacher in two substantially different, but at the same time, pedagogically close film plots is a research subjugation of pedagogical peaks.

The text presents a variant of pedagogical interpretation, outlining the pedagogical lessons that could be a pedagogical credo of any modern teacher.

Keywords: words: student training, pedagogical essay, pedagogical credo

В реално време, силни и оглушителни, започвам с тях – аплодисментите. Казват, че музиката е най-директният път за свързване между хората. Наистина е така. Няма да го доказвам, а само ще го опиша, за да го споделя с всички Вас, които я обичате.

Една от целите на академичната подготовка в учебната дисциплина „Начална училищна педагогика“ е да развием умения за педагогическа интерпретация на различни ситуации; за разбиране на методическия плурализъм като основа на нашата бъдеща професия. Р. Неминска нарича това обучение изследователско. „Изследователското обучение се разглежда като прагматичен иновационен модел, отговарящ на съвременните проекции и разбирания от научната общност за развитие на креативността, критическото мислене, трансверсалните умения и компетентности в областта на преподаването и ученето в академична среда“ (Неминска, 2017). Един от конструктивните елементи на изследователското обучение е педагогическата интерпретация.

В настоящата статия се представя педагогическа интерпретация на два филма – „Императорският клуб“ и „Форест Гъмپ“.

Целта на този анализ е развитие на педагогическо критическо и креативно

мислене. Развитие на умения за педагогическа интерпретация на житейски събития.

Поставените изследователски и педагогически задачи са разгледани в текста. Но трябва да се отбележи, че тяхната реализация изисква от студентите не просто прочит на учебника „Основи на началната училищна педагогика“ (Иванов, 2018) и не просто гледане на филмите. Изисква трансформиране на социалното познание в педагогическо и педагогическото познание в социално. Двата филма се предоставени от проф. Г. Иванов в ресурсите към учебника. Тяхното скрито педагогическо съдържание, оформя образа на онези учители, наречени „учителите на бъдещето“, които „запознавайки се с инвариантното ...биха могли да конструират рационалните варианти на собствено-личностното професионално предизвикателство“ (Неминска, 2015).

Интересни са уроците, които ни дава животът всеки ден. Учи ни да бъдем силни, да помагаме на ближния, да правим избори и компромиси, да бъдем хора с големи сърца, да обичаме и прощаваме. А педагогическите поуки? Понякога на улицата чуваме: „Това не е педагогично!“, „Не се дръж невъзпитано!“, „Кажки благодаря!“. Да отменим ли с безразличие? Или да се замислим? В училище също тече живият живот. И тук бушуват страсти. Задават се въпроси. Търсят се истини. В днешното забързано време и ние учителите, и нашите ученици трябва да осмисляме педагогическите поуки, скрити в наглед обикновените житейски ситуации. Такива поуки – истински и разтърсващи, ще открием, ако педагогически проникновено гледаме филмите – „Форест Гъмп“ и „Императорски клуб“.

Всеки човек е уникален и неповторим. Няма първа и втора ръка хора. Да си различен, не означава, че си нищо, че си глупак. Понякога различието е по-ценно, по-интригуващо, по-полезно. Педагогическата подготовка на студентите в учебната дисциплина е свързана с развитие на умения за работа с различието в цялата му многоаспектност. „Целта на едно подобно обучение е да представи нови алтернативи за приложение на развитите вече педагогически умения и нагласи. Да обземе тези формирани вече умения и да ги приложи в нова светлина, в нова ситуация и в нови тематични области. (Неминска, 2018)

В този смисъл различният Форест Гъмп ни навежда на мисълта за нашето образование. На какво учим децата? Дали да минат щастливи през живота си, или да изпълняват безропотно нечии цели, водещи до ненужни познания? Дали да „тичат с вятъра“, сбъдвайки мечтите си, или, залягайки над скучни и неразбираеми учебници, да гонят заветната, безполезна оценка? Докога учителят и неговите ученици ще стоят един срещу друг, разделяни от „трябва“, „научи“, „покажи“, „задължен си“? Не е ли дошло времето нашите деца сами да избират „бонбона от кутията на живота“, да го опитат и решат дали им харесва или не? Или ще им го слагаме наготово в ръцете и ще ги убеждаваме, че нашата преценка за неговата сладост е вярна?

Форест Гъмп ни спечелва със своята детска наивност. Въпросите му за обикновените неща или за световните събития са прости, точни и конкретни. А нима при осем-девет годишните ученици не е така? И в училище, и у дома децата трябва да бъдат изслушвани и да се уважава тяхното мнение. Когато малкият ученик пита: „Защо?“, ние можем да му отговорим: „А ти как мислиш? Да помислим заедно“. Неуместни са присмехът и безразличието. Именно за тези рефлексивни способности пишат А. Калинова и Г. Иванов – „способност за самооценяване, за осмисляне и

преценяване на собствената си дейност, за вземане на правилни решения и за правене на разумни избори“ (Калинова, Иванов, 2018).

Форест Гъмп има умение да бяга бързо, „по-бързо от вятъра“. Това умение се развива в годините и му помага. А в училище не е ли наше задължението да осигурим възможност на децата да се самоизявяват и развиват? Всички не могат да бъдат отличници. Различните деца имат различни силни страни. Нека ги намерим и да им помогнем да ги усъвършенстват. Едни могат да станат гениални лекари и учени, а други успели готвачи, фермери, строители. Светът има нужда от всички, но не точно от отличници по всичко, а от професионалисти. „Защото ценността е в отношението, в разбирането, в допускането; в еластичността на собственото ни гранично битие.“ (Неминска, 2014)

Нека в училище изграждаме личности, готови да правят избори и да вземат решения. Като Форест Гъмп. Той прави това, което другите искат от него, но не се „губи“ в командите. Съвременният учител трябва ежедневно да вдъхва увереност в своите ученици, да ги насърчава сами да стигат до житейските истини, да опитват, да грешат, сами да се оценяват и коригират. Така прави и Форест Гъмп, който никога не е управлявал лодка за улов на скариди, но опитва и успява. Стига до там да сбъдне мечтата на най-близкия си приятел и създава голяма и успешна компания. Днешният учител насърчава децата никога да не чакат оценките на другите за себе си, да бъдат отговорни, честни и да спазват обещанията си. А как да ги научим? Като ги включваме в разнообразни дейности и чрез собствената си активност те участват в живия живот. Тук може да се използват думите на А. Калинова, че „наличието на алтернативи в обучението...., осигуряването на възможност за осъществяване на самостоятелен избор на активност от всеки ученик са важните предпоставки за постигане на главната цел на учебно-възпитателния процес в началното училище – подпомагане личностното развитие на ученика“ (Калинова, 2018).

Учителят в училище трябва да разговаря със своите ученици на разбираем за тях език, така както майката на Форест Гъмп му обяснява нещата от живота: „Мама винаги ми обясняваше нещата така, че да ги разбере.“ Ако трябва ще се промени педагогическата среда в класната стая, ще се променят методите на преподаване. Майката на Форест Гъмп е неговият авторитет и духовен водач, а в училище това е учителят – с неговата ерудиция, култура и авторитет. Учителят е „храм в който търсиш ценности“ (Неминска, 2018). И авторитетът се изгражда чрез топлота, обич, подкрепа, разбиране и майчинско отношение. Авторитарният, груб, наставнически стил остава в миналото. Духовната връзка между ученик и учител, топлото отношение ще оставят дълбока следа в годините напред.

„Може да не съм умен, но знам какво е любов.“ – казва Форест Гъмп. И той обича с цялото си сърце. Любовта към хората го кара да върши героични неща, без да ги разбира. „Просто обичай!“ – на това трябва да учим децата от малки в училище, на улицата, в семейството. Ако не успеем, разрухата в класните стаи ще продължава. Учител, който не обича и не уважава себе си и децата, няма място в училище. А как да накараме децата да обичат – съучениците си, ученето, учителите, хората въобще? Нужна е промяна у самите нас – учителите. Трябва да развиваме емоционална интелигентност у учениците – да разбират собствените си чувства и преживяванията на другите, да са съпричастни и откровени, да разговарят и споделят това, което ги радва и

тревожи. И да са искрени, макар и по детски наивни, като Форест Гъмп. Добре е да ангажираме учениците във форми, в които заедно съпреживяват, състезават се, самооценяват се, определят общи цели и перспективи. Ако трябва, ще променим учебното съдържание и ще преподаваме по нов начин. В новото време трябва да бъдем новатори!

На особняка Форест Гъмп филмът „Императорски клуб“ противопоставя друг герой – Седжуик Бел. Той е дете, което има всичко, но му липсва нещо много важно – вниманието и разбирането на родителя. Родителят, който да го научи на важните уроци за живота. Форест Гъмп има майка – силна жена, духовен водач, която го подкрепя и му дава увереността да се бори за доказване на своето Аз. Седжуик се среща с учител, който му дава шанс да направи избор и стане добър човек. Опитва се да му покаже, че е важно да поеме отговорност за живота си и да предвижда последствията от действията си: „Заемам Ви книгата, защото вярвам във Вас. Мисля, че може да бъдете първи в клас, ако го пожелаете. Зависи изцяло от Вас“.

Ако съотнесем тази ситуация към нашето съвременно училище, бихме казали, че мистър Хъндърт е учител с иновативно мислене. Педагогическата поука тук е, че учителят трябва да вярва във всички свои ученици, да дава шанс на различните, да печели доверието и на непокорните, да им доказва, че разчита те да покажат най-доброто от себе си, да ги вдъхновява да учат. Учителят мистър Хъндърт казва за себе си: „Аз съм просто един учител“, но иска неговите ученици да бъдат запомнени, животът им да има смисъл. За да се чувстват силни и уверени, децата имат нужда от своя система от ценности, приоритети и принципи, които ще станат вътрешната опора за техните житейски избори. Това, което може да очертаем като педагогическо кредо, е, че трябва да възпитаваме любов към познанието, която няма нищо общо с високите оценки в училище; да насърчаваме ученика да изследва света, да се интересува и да се учи от всичко, което го заобикаля; да даваме оптимизъм, което ще помага на учениците да постигнат по-лесно успех и да променят живота си към по-добро.

Учителят трябва да се възползва от всяка ситуация да научи децата как да вземат решения, да поемат рискове, да извличат поуки. Те имат нужда да им бъдат обяснени трудните и объркани човешки взаимоотношения, противоречивите чувства и емоции. Как? Като разговарят и коментират различни ситуации, като търсят заедно отговори на важните въпроси, като уважават правото на детето на всякакви чувства и емоции, включително и негативни – пример за това става мистър Хъндърт.

Съвременният учител не трябва да се плаши от „единичния провал“ или „самотния успех“. Негово призвание е да вдъхновява всички, да бъде „стълб на съкровената структура на нашите училища“. Той трябва да бъде „възпламеняващата сила“ в детския живот.

И двата филма ни учат, че съдбата на децата не е предопределена. У всяко от тях има скрити заложби, които трябва да се открият и развият. В този процес учителят е подкрепител, доверител, съучастник. Той не само преподава, а оформя характери.

Какво взема и какво дава в професионалния си път днешният учител? Дава обичта и разбирането си на децата и учениците, готовността да отдели от личното си време и благополучие в името на децата. А взема удовлетворението, че е допринесъл за образованието, възпитанието и развитието им, за изграждане у тях на отговорност, съпричастност, добронамереност, достойнство.

Педагогическите уроци, които ни дават героите от филмите: „Форест Гъмп“ и „Императорски клуб“, са много ценни за нашата практика като учители. Прилагайки ги ежедневно, ние можем да превърнем пребиваването на учениците в училище в едно вълнуващо приключение. Какво по-хубаво от това децата да общуват добронамерено, да приемат различните като техни приятели, да правят откривателства заедно, да опитват нови неща, да бъдат искрени?!

А ние, учителите, трябва просто да ги обичаме – с техните чудатости и различен духовен свят, да им дадем правото да избират, да мислят различно, да търсят и откриват себе си, да бъдат активни. Да вървим заедно с тях като приятели, съиграчи и съмишленици. Да им дадем кутията с бонбони, а останалото те ще продължат...

„Посредственият учител разказва. Добрият учител обяснява.

Отличният учител показва. Великият учител вдъхновява.“

Уилям Уорд

Защо за педагогическия анализ е избран филмът „Форест Гъмп“?

(Вместо заключение)

Филмът „Форест Гъмп“ е избран за педагогически анализ, защото в него откриваме много педагогически истини. Те не са казани направо. Трябва да се вгледаме в героя. Форест Гъмп е олицетворение на различното дете, наглед „глуповато“, но в действителност носещо голямо духовно богатство и голямо, топло човешко сърце. Филмът ни представя учителската професия по нов начин. Да обичаме като Форест Гъмп, това означава да направим от нашите ученици истински приятели. Да създадем педагогическа среда, в която и различните да намерят своето място. Да говорим с децата на разбираем език, така както с тях разговарят майките и най-близките им. Филмът ни учи да даваме правото на всеки да прави избор, да опита, да сгреша, но и да се поправи и да върви напред, следвайки мечтите си. Съвременният учител не може да каже: „Това са му възможностите!“ Съдбата на всяко дете не е предопределена!

Учителят днес е посредник, подкрепител, приятел. Той не просто преподава. Той споделя, общува, дава криле на своите ученици, дава самочувствието, необходимо им да живеят истински собствения си живот.

Да разкриваш педагогическите пластове, да изследваш педагогическите аспекти там където никой не ги търси, е истинско изследователско предизвикателство – това ни изгражда като учители на новото време.

„Учителят е монумент, към който винаги пристъпваш с благоговение.... В този духовен и професионален монумент годините са напластили толкова много практически опит, толкова много успехи и разочарования, че заставайки пред него, се усещаш като част от онази струна, чието начало е днес, а краят – бъдещето“
(Неминска, пос. изт.).

ЛИТЕРАТУРА

Калинова, А. (2018). Технологичното обучение за формиране на преносими умения у учениците в началното училище. *Студентски Алманах*, Педагогически факултет, Тракийски Университет, том 5.

Калинова, А., Иванов, Г. (2018). Обучението по технологии и предприемачество в началното училище за развитие на рефлексивни способности у учениците.

Детска градина Училище, бр. 4.

Иванов, Г. (2018). *Основи на началната училищна педагогика.*

Неминска, Р. (2014). *Аксиомата толерантност.* Изд. Фондация Буквите. ISBN 978-619-154-086-0

Неминска, Р. (2015). *Интердисциплинарното обучение 1-4. клас.* София: Изд. Буквите, ISBN 978-619-154-140-9

Неминска, Р. (2017). Изследователско обучение в академична среда (Научно-теоретична рефлексия). *Педагогика*, бр. 5. Онлайн-ISSN: 1314-8540

Неминска, Р. (2018). Продължаваща квалификация на учителите - нормативен и изследователски обзор. *Стратегии на образователната и научната политика*, бр.5.

Неделина Тодорова Велева

Педагогически факултет
Тракийски университет – Стара Загора
България
Магистърска програма „Начална училищна педагогика и ИКТ“

Nedelina Todorova Veleva

Faculty of Education
Trakia University - Stara Zagora
Bulgaria
Master's Degree Programme in Primary school Education and ICT

e-mail: nedelinavulkova@abv.bg

Рецензент: доц. д-р Румяна Неминска